

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Srovnání daňové reformy ČR a SR, její vliv na národní ekonomiky a vybrané podnikatelské subjekty v ČR a SR

Vedoucí práce:
Ing. Milena Trpělková

Autor práce:
Hana Aubrechtová

2006

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci na téma „Srovnání daňové reformy ČR a SR, její vliv na národní ekonomiky a vybrané podnikatelské subjekty v ČR a SR“ vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu literatury.

V Českých Budějovicích dne 15.4.2006

.....
Hana Aubrechtová

Poděkování:

Tímto bych chtěla poděkovat Ing. Mileně Trpělkové za cenné rady a konzultace, které mi poskytla při přípravě mé bakalářské práce.

Obsah:

1. Úvod	6
1.1. Základní informace o daňových systémech	7
2. Cíle	8
2.1. SR	8
2.2. ČR	10
3. Filosofie daňové reformy	10
3.1. ČR	10
3.1.1. Změny nepřímých daní od 1. 1. 2006	11
3.1.1.1. DPH	12
3.1.1.2. Spotřební daně	12
3.1.2. Změny přímých daní od 1. 1. 2006	13
3.1.2.1. Právnícké osoby	13
3.1.2.2. OSVČ	14
3.1.2.3. Fyzické osoby	15
3.1.2.4. Změny v dani z příjmů – pro FO i PO	16
3.1.3. Návrhy ke schválení v Poslanecké sněmovně ČR	17
3.1.4. Změna organizační struktury daňové správy	17
3.1.5. Porovnání českých daňových konceptů	18
3.1.5.1. Modrá šance	18
3.1.5.2. Sobotkova „reforma“	19
3.1.5.3. Jahnův návrh	19
3.1.5.4. Návrh Unie svobody	20
3.1.5.5. Shrnutí konceptů a porovnání se SR	20
3.1.5.6. Porovnání DPFO mezi ČSSD a ODS	20

3.2. SR	25
3.2.1. Harmonogram schvalování	25
3.2.2. Zásady zdanění	26
3.2.3. Zdanění příjmů	28
3.2.3.1. Zdanění před reformou	28
3.2.3.2. Zdanění po reformě	28
3.2.4. Nepřímé zdanění	30
3.2.5. Správce daní	31
4. Dopad DPFO na vybrané subjekty	32
4.1. ČR	32
4.1.1. Obecné informace o vybrané firmě	32
4.1.2. Vliv změn na firmu A-data	32
4.2. SR	34
4.2.1 Obecné informace o vybrané firmě	34
4.2.2. Vliv reformy na firmu Audit-tax	34
5. Dopad reformy na ekonomiku	35
5.1. SR	35
5.1.1. Dopad na fyzické osoby	38
5.1.2. Výsledný dopad reformy	39
5.1.3. Výsledky reformy v budoucnu	40
5.2. ČR	41
6. Závěr	41
7. Seznam použité literatury	42
8. Přílohy	44

1. Úvod

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodla věnovat daňové reformě, která proběhla na Slovensku a změnám v daňovém systému České republiky.

Daňový systém je součástí života každého jedince. Byť si to jen málo kdo uvědomuje, daně se staly naším každodenním společníkem, počínaje daní z přidané hodnoty, která je součástí cen veškerého zboží a služeb, a daní z příjmů fyzických a právnických osob konče. Daňové příjmy jsou pro státní rozpočet, a tudíž pro zabezpečené chodu státu a plnění jeho organizačních, sociálních, vzdělávacích, bezpečnostních a dalších funkcí, rozhodující.

Celá práce je rozdělena do sedmi částí. První z nich je úvod, po úvodu následuje stanovení cílů daňových reforem. Ve třetí části je popsána filosofie reforem, kde jsou popsány jednotlivé změny v daňových systémech zemí a jaké nástroje k nim byly využity. Čtvrtá část obsahuje dopad vybrané daně na subjekty v ČR a SR a pátá část dopady na ekonomiky v prvním roce platnosti. Šestá část je závěrečná, po ní následuje seznam použité literatury a poslední část tvoří přílohy.

Druhou část jsem rozdělila do dvou kapitol.

V první kapitole jsem se zaměřila na definování cílů daňové reformy Slovenské republiky, tzn. čeho chce Slovenská republika dosáhnout a proč chce daňový systém reformovat.

V druhé kapitole jsou popsány cíle reformy v České republice.

Třetí část je opět rozdělena do dvou kapitol.

V první kapitole jsem zpracovala změny v přímých a nepřímých daních, které jsou v platnosti od 1. 1. 2006 v České republice, jaké daňové návrhy jsou připraveny v Poslanecké sněmovně ČR a dále jednotlivé daňové koncepty, připravované vládními stranami, včetně vzorových příkladů.

Druhou kapitolu jsem věnovala Slovenské republice a průběhu schvalování jednotlivých zákonů a zásadám zdanění. Dále je zde popsáno zdanění příjmů před reformou a po zavedení reformy, nepřímé zdanění a správa daní.

Čtvrtá a pátá část jsou také rozděleny do dvou kapitol, na Českou republiku a Slovenskou republiku. Popsala jsem zde základní dopady reformy na subjekty a hospodářství jednotlivých zemí. U České republiky jsem dopady na hospodářství země popisovala průběžně v předešlých kapitolách, jelikož k reformě ještě nedošlo.

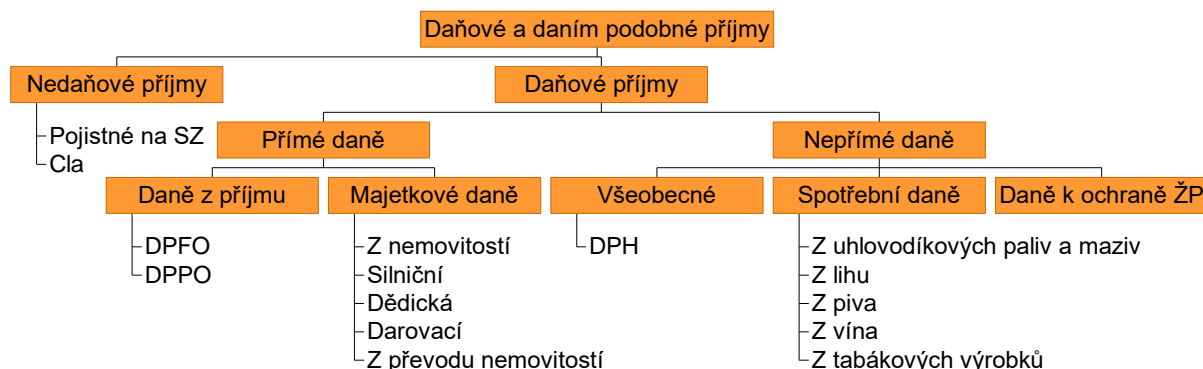
1.1. Základní informace o daňových systémech

Poslední výrazná reforma daní z roku 1993 byla zapříčiněna ekonomickými změnami na počátku 90. let (přechodem od centrálně plánované ekonomiky k tržně orientované ekonomice). Daňové zákony byly od roku 1993 mnohokrát novelizovány ve snaze opravit všechny nedostatky. Množství výjimek a podmínek způsobilo nejednoznačnost a komplikovanost zákonů. Některé změny daňových zákonů byly podmíněny i politickými a dalšími vlivy, na základě kterých do daňových zákonů proniklo mnoho nesystematických opatření, která zvýhodňovala určité skupiny poplatníků. Díky tomuto procesu se výrazně zneřehlednil daňový systém.

Jedním z negativních jevů se stala nespravedlnost sazeb, které se ve většině případů odvíjejí od výšky základu daně (např. u DPPO nebo DPFO) nebo podle druhu zdaňovaného příjmu (např. daň z kapitálových výnosů byla nižší než běžná daň z příjmů), případně odlišné zacházení s různými typy daňových subjektů (např. zvýhodnění jen některých investorů, některých odvětví atd.). Tím byli poplatníci motivováni k přesunutí svých příjmů do jiných druhových skupin, časovému rozložení či přesunu na jiné, výhodnější zdaňované daňové subjekty, aby tak snížili svou daňovou povinnost.

V současné době je v České republice daňový systém založen na principu přímých a nepřímých daní. Na diagramu je znázorněno základní rozdělení daní v České republice včetně nedaňových příjmů, které tvoří daňový systém ČR.

Daňový systém ČR

Mezi přímé daně patří především daně z příjmů a majetkové daně. Nepřímé pak tvoří DPH a spotřební daň.

Daně mají tři základní funkce, a to fiskální¹, redistribuční² a stabilizační³. Tyto funkce působí na hospodářství země a zajišťují stabilitu ekonomiky.

2. Cíle

2.1. Cíle SR

Cílem reformy na Slovensku je zdanit všechny druhy a výšky příjmů stejně a tím docílit maximální možnou míru spravedlnosti. Přímé zdanění je neutrální, jednoduché a plní výlučně fiskální úlohu. Z pohledu rozložení daňového břemena koncepce daňové reformy sleduje přesunutí daňového zatížení z přímých daní na daně nepřímé, které jsou z pohledu výběru daní administrativně jednodušší, což povede ke snížení váhy přímých daní. Z makroekonomického hlediska přinese daňová reforma pozitivní efekty pro podnikatelské prostředí (např. odpisová politika, volnější umořování daňové ztráty, zrušení podmínky zaplacení při uznání daňových výdajů atd.).

To vše má transformovat slovenský daňový systém na jeden z nejkonkurenceschopnějších v celé oblasti EU a OECD. Značné

¹ Funkce stabilizační zabezpečuje dostatek zdrojů k úhradě veřejných výdajů. Zpočátku to byl jediný požadavek na daně, teprve později přibýly další funkce.

² Funkce redistribuční zajišťuje rozdělení daní.

³ Stabilizační funkce je funkcí nejmladší. Daně slouží jako makroekonomický nástroj (vestavěný stabilizátor), ovlivňují agregátní poptávku.

konkurenceschopnosti by měl daňový systém SR dosáhnout hlavně díky svému vysokému stupni efektivnosti, transparentnosti a nedeformovanosti.

Cíle stanovené vládou Slovenské republiky v programu ze dne 4. 11. 2002, v části Ekonomická politika byly:⁴

- zpřehlednit daňové zákony,
- snížit přímé daně,
- analyzovat možnosti zavedení rovné daně (zrušení progresivního zdaňování příjmů),
- posílit vlastní daňové příjmy obcí,
- stanovit vlastní daňové příjmy vyšších územních celků,
- nový systém horizontálního finančního vyrovnávání,
- zabezpečit přísný, přímý, spravedlivý a efektivní výběr daní a snižovat sazby,
- omezit daňové úniky,
- zjednodušit daňovou legislativu,
- novelizovat ty části daňových zákonů, které umožňují nejednoznačný výklad,
- zjednodušit sankční systém v daňové oblasti,
- zvážit možnosti sjednocení sazeb daně z příjmů,
- přesun daňového zatížení z přímých daní na nepřímé daně (t.j. přesun od zdaňování výroby směrem k zdaňování spotřeby),
- přehodnocení uplatňování sazeb majetkových daní,
- zvážit systém stimulačních daňových nástrojů pro bytovou výstavbu.

K 1. 1. 2004 slovenská vláda zavedla rovnou daň 19%. V tomto roce se také stala jednou z nově vstupujících zemí do EU, proto také všechny opatření v oblasti daní byla přijímána v souladu se závaznými dokumenty EU, tj. se směrnici EU

⁴ <http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308A707A1FC47662C1256D4A00429DBD?OpenDocument>

v oblasti daní. V témže roce specifikovala slovenská vláda cíle daňové reformy více obecněji, a to:⁵

- vytvoření příznivého podnikatelského a investičního prostředí pro jednotlivce i společnosti,
- odstranění existujících slabých stránek a deformačních účinků daňových zákonů,
- dosažení vysokého stupně daňové spravedlnosti rovným zdaňováním všech druhů a výšek příjmů.

2.2. Cíle ČR

V České republice je cílů daňové reformy několik: zjednodušení daňové soustavy a tím zefektivnění výběru daní a snížení daňového zatížení poplatníků.

V současné době je reforma daňové soustavy hlavním předmětem diskusí před blížícími se volbami do Poslanecké sněmovny ČR a také jedním z hlavních bodů volebních programů jednotlivých stran. Bylo navrženo několik konceptů, jak tuto situaci řešit, ale ne všechny by bylo možné uvést do praxe.

Zásadní je, že jak Česká republika tak Slovenská republika chtějí snížit podíl přímých daní a přesunout jej na daně nepřímé, jelikož tento výběr je administrativně jednodušší.

3. Filozofie daňové reformy

3.1. ČR

V současnosti se příjem do veřejných rozpočtů (z přímých daní) pohybuje okolo 243 mld. Kč. Nejvyšší podíl má stále daň z příjmů fyzických osob (116,3 mld. Kč) a hned za ní je daň z příjmu právnických osob (103,0 mld. Kč).

Z těchto prostředků jsou dnes částečně hrazeny náklady na státní správu. Asi 45,4 mld. Kč tvoří daňové určení pro rozpočty obcí, měst a krajů.

⁵ <http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/8B43B05E22BFB50BC1256F6B0042BED0?OpenDocument>

Druhou složkou jsou nepřímé daně, z nichž dominantní je DPH (152,6 mld. Kč) a spotřební daně (77,7 mld. Kč). Z těchto daní je část určená opět do rozpočtů obcí, měst a krajů, část do fondu infrastruktury a zbytek do státního rozpočtu.

Shrneme-li všechny příjmy z daňového systému pak zjistíme, že celkový příjem z daní a právních poplatků je 490 mld. Kč, necelých 20 mld. Kč připadá státním fondům a 81 mld. Kč rozpočtům obcí, měst a krajů.

Z makroekonomického hlediska se do daňových příjmů zahrnuje i výběr plateb na sociálním zabezpečení, které se pohybuje ve výši 275 mld. Kč. Tato částka je určena v plné výši pro státní rozpočet.

Přestože příjmy do veřejných rozpočtů jsou přibližně 765 mld. Kč, jsou tyto rozpočty stále deficitní. Významnou částí těchto deficitů je především státní rozpočet, a to hlavně jeho dílčí položka - důchodový účet. Změny, které je nutné provést především v důchodovém systému, se musí projevit také v daňovém systému, jehož změnou se docílí vyšších výběrů daní a vyšší efektivity.

3.1.1. Změny nepřímých daní od 1. ledna 2006

Po vstupu České republiky do EU se změnila sazby DPH u některých služeb a zboží.

Vláda České republiky přislíbila v druhé fázi reformy veřejných financí větší podporu rodinám s dětmi a také firmám. Ministr financí Sobotka klade veliký důraz na snižování přímých daní vůči nepřímým. V současné době ovšem snížení daní není až tak znatelné na poklesu příjmů státního rozpočtu, a proto budou získané peníze z DPH vyplaceny jako jednorázová dávka a příspěvek na penzi.

Přímé daně jsou jednoduchým způsobem ovlivnitelné, prostřednictvím nedokonalých zákonů, špatné kontrole apod. Šedá ekonomika má v tomto ohledu velký podíl na stanovování základu daně, a tím i na výši daní. Pokud bychom tyto daně chtěli snížit, musíme zajistit jejich náhradu z jiných zdrojů. Tímto zdrojem by mohly být právě nepřímé daně, které nelze krátit v takové míře jako přímé daně.

Světový trend ve výběru daní naznačuje tendenci ke sloučení sazeb DPH a tím posílit význam nepřímých daní oproti přímým daním.

3.1.1.1. DPH

Při změně výše DPH si musíme uvědomit, že touto úpravou nedojde k nárůstu nákladů firem, neboť většina společností jsou plátcí DPH. Navýšení se dotkne přímo jen spotřebitelů, kteří tuto daň musí bezpodmínečně zaplatit (ať už prostřednictvím firem). Jiné to je se spotřební daní, ta zvyšuje náklady firmám a tak i výdaje domácnostem.

V zákoně o DPH došlo ke změně v § 72, odst. 1, a to ve znění nároku na uplatnění odpočtu. Původní znění: „Nárok na uplatnění odpočtu daně vzniká dnem uskutečnění přijatého zdanitelného plnění nebo dnem platby, pokud platba je přijata plátcem, který uskutečňuje zdanitelná plnění.“ bylo nahrazeno: „Nárok na uplatnění odpočtu daně vzniká dnem, ke kterému vzniká povinnost přiznat daň na výstupu.“. Nové znění vedlo k rozepřím v jeho vysvětlení. Ve skutečnosti si podnikatel může uplatnit odpočet daně v okamžiku, kdy jeho dodavatel daň přizná.

3.1.1.2. Spotřební daně

Význam spotřebních daní je pro konečného spotřebitele stejně důležitý jako pro firmy. Navýšení sazeb se totiž projeví již při prvním vyskladnění, což pro ekonomiku není příliš pozitivní. Pro státní rozpočet nebude příliš výhodné zvýšení těchto daní, neboť na druhé straně spotřebitelé zareagují nižší poptávkou.

Přesto došlo ke zvýšení spotřební daně u tabákových výrobků, neboť do roku 2007 je Česká republika povinna dosáhnout výše minimálních sazeb platných v Evropské unii. Ke zvýšení daně došlo ve dvou vlnách, u doutníků, cigarillos a tabáku navíc dochází ke změně sazby daně z dvousložkové na jednosložkovou⁶.

Do budoucna se také hovoří o ekologické daňové reformě, která by měla přinést vyšší spotřební daně, a zároveň s tím snížit firmám náklady na pracovní sílu. Hlavní autor reformy je Martin Bursík. Jedním z cílů reformy je - v souladu s evropskou směrnicí - zvýšit spotřební daně, například zavedením daně z motorových vozidel, a to odstupňovaně podle měrných emisí oxidu uhličitého. Zároveň by se měli snížit odvody na sociální zabezpečení jak pro zaměstnance, tak pro zaměstnavatele. Současně by mělo dojít ke zvýšení odečitatelné položky ze základu daně z příjmů fyzických osob.

⁶ Pevná sazba. Ze dvou částí (pevné a procentní) se bude sazba daně skládat již jen u cigaret.

3.1.2. Změny přímých daní od 1. ledna 2006

Přímé daně se dají rozdělit do tří základních skupin a to: právnické osoby, fyzické osoby (OSVČ) a fyzické osoby v pracovně právním vztahu.

3.1.2.1. Právnické osoby

Sazba pro právnické osoby se postupně snižovala z původních 31 % v roce 2003 na 24 %. Pro rok 2005 platí daňová sazba 26 % a v roce 2006 se sníží na nejnižší možnou sazbu 24 %.

Uvolnění přímého daňového zatížení pro právnické subjekty má dva hlavní důvody. Přesun váhy na nepřímé daně může vést k nárůstu nabízeného množství produktu a tím druhým důvodem jsou komplikované výběry těchto daní. V České republice mají firmy jedny z nejvyšších daní z nových členských zemí EU (vyšší daně má jen Malta) a ve světovém měřítku zaujímají 17. místo.

V souvislosti se vstupem ČR do EU byla přidána do Zákona o daních z příjmů Směrnice Evropského společenství o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností. Kvalifikovaná účast na základním kapitálu dceřiné společnosti⁷ a minimální doba držby podílu na základním kapitálu dceřiné společnosti⁸ jsou základními podmínkami uplatnění osvobození dividend od daně z příjmů právnických osob podle ustanovení výše uvedené směrnice. Novela Zákona o daních z příjmů urychluje snížení podmínky kvalifikované účasti mateřské společnosti na základním kapitálu dceřiné společnosti na 10% již od 1. ledna 2006 a současně se snižuje minimální doba držby podílu na základním kapitálu na 12 měsíců.

Vedle stávající možnosti odpočtu darů do výše 5% ze základu daně umožňuje novela právnickým osobám snížit základ daně o hodnotu darů poskytnutých vysokým školám a veřejným výzkumným institucím nejvýše o dalších 5% ze základu daně.

⁷ Podle novelizovaného ustanovení Zákona o daních z příjmů mělo dojít v období 2005-2009 k postupnému snižování hranice kvalifikované účasti mateřské společnosti na základním kapitálu dceřiné společnosti, a to od roku 2005 na 20%, od roku 2007 na 15% a od roku 2009 na 10%.

⁸ 24 měsíců platná do konce roku 2005.

3.1.2.2. OSVČ

V případě fyzických osob – OSVČ (osoby samostatně výdělečně činné) došlo ke zjednodušení úpravy zdaňování příjmů, a to zejména formou zvýšení již osvědčených výdajových paušálů. V minulosti byly náklady stanovené poměrnou částkou z úhrnu příjmů bez nutnosti prokazování jejich daňové znatelnosti ve výši 25% (resp. 50% u lesního a vodního hospodářství) u příjmů z podnikání a ve výši 20% u příjmů z pronájmu využívány jen v omezeném rozsahu. Podnikatelé si nově budou moci odečíst určité procento příjmů jako výdaje a ze zbylé části si vypočtou daň.

Přes původní vládní záměr prosadit jednotný výdajový paušál ve výši 50% rozlišuje schválená novela mezi jednotlivými druhy činností následujícím způsobem:

Změny výše výdajových paušálů

Tab. 1

Druh činnosti (příjmu)	Výše paušálu (% příjmu) v roce 2005	Výše paušálu (% příjmu) v roce 2006
Zemědělská činnost	50%	80%
Řemeslná živnost	25%	60%
Ostatní neřemeslná živnost	25%	50%
Poradci, lékaři, tlumočníci, znalci aj.	30%	40%
Pronájem	20%	30%

Zdroj: MF ČR

Změnila se také maximální výše příjmů pro žádost o stanovení paušální daně, a to z 1 mil. Kč. na 5 mil. Kč za tři zdaňovací období jdoucích bezprostředně za sebou. Vyšší výdajové paušály se používají již pro zdaňovací období, které započalo v roce 2005. Poplatníci, kteří doposud výdajové paušály neuplatňovali,

by měli upravit základ daně podle ustanovení § 23 odst. 8 písm. b) Zákona o daních z příjmů.

Případnou úpravu základu daně za zdaňovací období roku 2004 bude nutné provést prostřednictvím dodatečného daňového přiznání. Pokud dojde ke zvýšení daňové povinnosti, bude nutné uhradit penále z navýšení daně ve výši 0,05% za každý den prodlení.

Téměř žádnou úlevu v administrativě nepřinese přechod na paušální daň ani podnikatelům, kteří jsou plátcí daně z přidané hodnoty. Mohou uplatňovat výdaje procentem, i přesto že uplatňují nárok na odpočet daně z přidané hodnoty. Musí ho však prokázat daňovým dokladem, o němž mají záznam v daňové evidenci.

Po zvýšení výdajových paušálů se i přesto očekává nárůst počtu poplatníků, kteří jej budou využívat, a to o 70 %, tedy z 260.000 na přibližných 445.000.⁹

3.1.2.3. Fyzické osoby

U fyzických osob v pracovně právním vztahu, stejně jako u fyzických osob – OSVČ, platí rozmezí progresivního zdanění. Od 1. 1. 2006 začal platit zákon o snížení sazeb DPFO (viz příloha 1). Zákon snižuje sazbu daně v prvním pásmu z 15 na 12 procent a ve druhém pásmu z 20 na 19 procent. První pásmo se navíc rozšiřuje ze 109.200 Kč ročně na 121.200 Kč ročně. Nezdanitelné části základu daně se převedly na slevu na dani (viz. příloha 1). To by mělo zajistit uplatnění nominálně stejné výhody všemi daňovými poplatníky, a to bez ohledu na výši jejich příjmů a tudíž i progresivní sazbu daně.

V souvislosti se zavedením slevy na dani se ruší odpočty měsíčních nezdanitelných částí základů daně včetně měsíčního odpočtu předpokládané výše úroků z hypoték a úvěrů ze stavebního spoření na financování bytových potřeb. Tyto odpočty si fyzické osoby uplatní při ročním zúčtování záloh ve skutečné výši. Roční odpočet úroků může dosáhnout max. 300 000 Kč, i přes původní snahu vlády o snížení limitu na 150 000 Kč.

Předpokládá se, že celkové inkaso daně z příjmů v roce 2006 klesne zhruba o 14 mld. Kč pro veřejné rozpočty jako celek, tzn. o necelých 10 mld. Kč budou

⁹ <http://www.novinky.cz/ekonomika/68663-snemovna-jednomyslne-schalila-snizeni-dani.html>

sníženy příjmy státního rozpočtu a cca o 4 mld. Kč budou sníženy příjmy rozpočtů krajů a obcí a v roce 2007 o 15 mld. Kč.¹⁰

Od začátku roku 2006 a zpětně za rok 2005 lze také využít nového systému: společného zdanění manželů. Pro uplatnění společného zdanění manželů je do daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob přidána příloha č. 5. Možnost společného zdanění mají manželé, kteří vyživují ve společné domácnosti alespoň jedno dítě, mohou ho využít jak podnikatelé, tak i zaměstnanci, nemohou ho však uplatnit manželé, má-li alespoň jeden z nich daň stanovenou paušální částkou nebo pro něj platí minimální základ daně¹¹.

Základ daně z příjmů fyzických osob se stanoví ve výši 50 % celkového společného základu daně u každého z manželů. Takto upravený základ daně uvede každý z manželů do vlastního přiznání a k výpočtu daně pak postupují obecným způsobem. Toto opatření by mělo podpořit zejména ty rodiny s dětmi, kde jeden z rodičů nemá zdanitelný příjem, protože je např. na mateřské dovolené, nebo se příjmy manželů velice odlišují.

3.1.2.4. Změny v dani z příjmů – pro FO i PO

Některé změny, které přinesla novela zákona o dani z příjmů, nelze zařadit přímo k určité dani (DPFO nebo DPPO). Mezi tyto změny patří například náklady na dopravu a ubytování zaměstnanců. Náklady na dopravu zaměstnanců do zaměstnání a ze zaměstnání jsou daňově uznatelné, pokud je doprava zajišťována zaměstnavatelem vlastními nebo jím pronajatými dopravními prostředky nebo dopravními prostředky¹² smluvního dopravce. Na straně zaměstnance novela tento nepeněžní příjem neosvobozuje, je tedy zdanitelný.

¹⁰ Čechovský, V. Začíná bitva o nižší daně pro čtyři milióny lidí. Právo. 2005, 25.10, s. 1.

¹¹ V případě, že bude poplatník – fyzická osoba s příjmy podle § 7 odst. 1 písm. a) až c) ve ztrátě nebo bude mít nízký daňový základ, jeho základ daně bude v principu stanoven jako 12-ti násobek poloviny průměrné mzdy. Minimální základ daně za rok 2004 činil 101 tis. Kč. Na dani tak poplatník zaplatil cca 9 440 Kč ročně, pokud uplatnil jenom základní nezdánitelnou část daně. Pro rok 2005 bude platit základ daně 107 300 Kč a v roce 2006 bude činit 102 900 Kč. Zákon o dani z příjmů č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, §7c

¹² Dopravním prostředkem se rozumí motorové vozidlo pro přepravu deseti a více osob.

Náklady na přechodní ubytování zaměstnance jsou daňově uznatelné do výše 3 500 Kč za jednoho zaměstnance za měsíc.¹³ Na straně zaměstnance je podle Zákona o daních z příjmů tento nepeněžní příjem osvobozen.

Další změnou je zavedení registračních pokladen do roku 2007. Novela Zákona o daních z příjmů umožňuje snížit daň o polovinu pořizovací ceny pokladny, maximálně o 8 000 Kč na jednu pokladnu, podmínkou je zahájení provozu registrační pokladny do 30. června 2006.

3.1.3. Návrhy ke schválení v Poslanecké sněmovně ČR

Jedním z poslaneckých návrhů je zavedení příspěvku na tuzemskou dovolenou, šlo by o příspěvky firmy, které si mohou odečíst ze základu daně. Cílem návrhu je jednak daňová úleva, jednak podpora rozvoje domácího cestovního ruchu. Tento návrh prošel již prvním čtením ve sněmovně, druhé čtení mají poslanci naplánované na měsíc únor nebo březen.

Dalším návrhem je zavedení daňové asignace, tzn. že by si lidé sami rozhodovali, které nevládní neziskové organizaci odvedou procento ze své daně z příjmů. Tento návrh se projednával již na začátku roku 2005, ale neúspěšně. Návrh by měl být zpracován do podoby zákona do voleb v roce 2006, do sněmovny by se tento zákon dostal až po volbách.

3.1.4. Změna organizační struktury daňové správy

Plánované změny se dotknou snad všech částí daňové soustavy, včetně organizační struktury daňové správy. Změny v organizační struktuře daňové správy by měly proběhnout nejpozději do konce roku 2008.

Nová struktura zůstane třístupňová, tedy finanční úřady, finanční ředitelství a nad nimi zastřešující ředitelství české daňové správy. Česká daňová správa by se měla stát resortní organizací a jako jediná mít právní subjektivitu. Organizační struktura by měla kopírovat současné řešení celní správy. V rámci nové struktury by mělo dojít ke snížení počtu finančních úřadů¹⁴.

¹³ Zákon stanovuje, že obec přechodního ubytování nesmí být shodná s obcí trvalého bydliště zaměstnance a nesmí jít o ubytování v rodinných domech ani bytech.

¹⁴ Nejmenší daňové úřady, které nemohou zabezpečit potřebnou specializaci, se zruší a budou z nich detašovaná pracoviště.

Pro velké subjekty vznikne specializovaný finanční úřad, který bude kontrolovat specifické daňové subjekty s celorepublikovou účinností.

3.1.5. Porovnání českých daňových konceptů

Již od posledních parlamentních voleb v roce 2002 se hovoří o zavedení rovné daně se sazbou 15%, kterou navrhuje ODS. Od té doby se objevilo několik opozičních návrhů, které jí konkurují. Základními požadavky na daňový systém jsou zjednodušení pro daňového poplatníka, srozumitelnost, snížení administrativní zátěže, větší efektivita pro daňovou správu a fiskální neutralita.

3.1.5.1. Modrá šance

Modrá šance je koncept Občansko demokratické strany, který vypracoval Ing. Vlastimil Tlustý, CSc., stínový ministr financí, v roce 2003. Modrá šance sklídila od svého uveřejnění mnoho kritiky a rozdělilo lidi do dvou základních skupin, na přívržence a odpůrce rovné daně.

Reforma podle ODS má tři hlavní pilíře, rovnou 15% daň pro fyzické i právnické osoby a pro DPH a zrušení odpočitatelných položek a ponechání jen jedné odpočitatelné položky na poplatníka.

Druhým pilířem je státem zaručený příjem ve výši 6 000 Kč měsíčně plus pevné částky na každé dítě v rodině – 2 400 Kč na prvního potomka a po 3 600 Kč na druhé a třetí dítě. Toto zaručené minimum má nahradit řadu dosavadních sociálních dávek, jako jsou například přídatky na děti, podpora v nezaměstnanosti nebo doplatky do životního minima.

Třetím pilířem je rovný důchod, který má činit přibližně čtvrtinu průměrné mzdy.

Výhody tohoto konceptu jsou docela jasné – spravedlnost, zjednodušení a snížení daní, vyšší motivace k práci, zvýšení efektivnosti ekonomiky, menší daňové úniky, úspora času a nákladů na daňovou optimalizaci.

ODS se domnívá, že snížení příjmů do státního rozpočtu v důsledku nižší rovné daně bude kompenzováno růstem objemu zdaňovaných příjmů v důsledku omezení daňových úniků, zastavení vývozu zisku ke zdanění do zahraničí a trvalého přílivu zahraničních investic a růstu ekonomiky.

3.1.5.2. Sobotkova „reforma“

Sobotkova „reforma“ je návrh Mgr. Bohuslava Sobotky, 1. vicepremiéra a ministra financí. Některé body tohoto konceptu již byly zavedeny od začátku roku 2006, o nichž je zmínka dříve. Např. snížení sazeb daně z příjmů u 1. a 2. pásma na 12% a 19% a mírné zvýšení rozpětí 1. pásma, místo odpočitatelných položek používání slevy na dani a u daně z příjmů právnických osob již není po snížení na 24%¹⁵ uvažována žádná další změna.

Ve výsledku ovšem tento koncept systémově nic neřeší, nezjednoduší současný složitý a nepřehledný daňový systém, ale spíše prohloubí progresi a nespravedlnost. Výraznější změnou je výše slev na dani, které představují úsporu na dani u nižších příjmových skupin, což je logický krok pro levicovou vládu.

3.1.5.3. Jahnův návrh

Bývalý vicepremiér pro ekonomiku Martin Jahn navrhoval snížení sazeb o tři až osm procent, a to tak že nejnižší sazba měla klesnout z 15 na 12%, sazba 20% a 25% by klesla na 15% a nejvyšší sazba 32% by se snížila na 24%. Dalším z hlavních bodů konceptu bylo použití slev na dani místo odpočitatelných položek.

Tento návrh je rozhodně zajímavější než Sobotkův, v podstatě se jedná o mírný kompromis mezi návrhy ODS a ČSSD. Neřeší sice nespravedlnost a složitost systému, ale alespoň snižuje progresi daňových sazeb.

Porovnání konceptů Jahna a Sobotky (v %)

Tab. 2

Příjem za rok	Nyní	Jahnův návrh	Sobotkův návrh*
Do 109 200	15	12	12
109 200 – 420 000	20/25	15	19/25
Nad 420 000	32	24	32

*Pozn. Jiné rozdělení příjmů za rok

Zdroj: Ekonom č. 15

¹⁵ Snížena od 1.1.2006

3.1.5.4. Návrh Unie svobody

Tento koncept je velice stručný. Navrhuje snížit všechny daňové sazby u daně z příjmů fyzických osob na polovinu a zvýšit o třetinu slevu na dani na nezletilé děti. V praxi by byl ovšem tento návrh nejspíše nepoužitelný, neboť by znamenal veliký úbytek příjmů do státního rozpočtu a to až o 83 mld.¹⁶

3.1.5.5. Shrnutí konceptů a porovnání se SR

Ze zmíněných konceptů vyplývá, že návrh Unie svobody, který sice byl jednoznačně nejvýhodnější pro většinu plátců daně, je nepoužitelný pro velmi vysoký výpadek daňových příjmů.

Velmi zajímavým a pro všechny schůdný se zdál návrh Martina Jahna, byl ovšem zamítnut stranou ČSSD, jelikož byl velice benevolentní k daňovým poplatníkům ve všech skupinách.

Všechny návrhy na změnu zdanění mezd vedou ke zlepšení, či alespoň nezhoršení situace pro zaměstnance či živnostníky ve všech příjmových pásmech. Současně s tím ovšem dochází ke snížení příjmů do veřejných rozpočtů a žádný z konceptů neobsahuje dostatečně konkrétní způsob jejich náhrady či odpovídající snížení výdajů veřejných rozpočtů.

V tomto ohledu měli na Slovensku svou daňovou reformu propracovanou, měli spočítány dopady na ekonomiku země i jedince. Podle toho také stanovili, jak vysoká má být rovná daň¹⁷. V případě České republiky mi stanovení rovné daně ve výši 15% připadá velmi neuvážené. Výpadek příjmů do státního rozpočtu by byl dost značný, jelikož současné sazby daní jsou o mnoho vyšší.

3.1.5.6 Porovnání daně z příjmů fyzických osob mezi ČSSD a ODS

Zdá se, že připadají v úvahu pouze dva koncepty a to dvou největších politických stran v České republice, proto porovnáme jak by vypadal příjem u každého konceptu a jak by se lišily, až budou zavedeny do praxe. Návrh ČSSD již do praxe zaveden byl, záleží ovšem na tom, jak dopadnou volby do Poslanecké sněmovny ČR. Pokud by ODS vyhrála volby, znamenalo by to zavedení rovné daně ve výši 15%.

¹⁶ Marek, D. Jak reformovat daňový systém v ČR. Ekonom. 2005, č. 15, s. 20-23.

¹⁷ Původně byla rovná daň na Slovensku stanovena na 20%.

Jak je vidět ze vzorových tabulek, upravená Modrá šance ODS je jednoznačně lepší, jak pro poplatníky s nižším příjmem tak i pro poplatníky s mírně nadprůměrnou mzdou.

3.2. SR

3.2.1. Harmonogram schvalování

Daňová soustava Slovenské republiky (viz. Příloha 3) se skládala z mnoha jednotlivých zákonů. Každý zákon měl samozřejmě svůj proces schvalování, proto bylo třeba dostatečně včas promyslet celý průběh schvalování, aby na sebe zákony navazovaly.

Z tohoto hlediska si myslím, že Slovenská republika tento přestup zvládla velice dobře. V tabulce č. 7 je uveden průběh schvalování jednotlivých zákonů a novel. První etapa daňové reformy začala 1. 8. 2003 zvýšením spotřebních daní z pohonných látek, cigaret a piva.

Zavedení nového systému, který spočívá v nižších přímých a vyšších nepřímých daních, se zpozdilo o pět měsíců oproti původním plánům, z důvodu špatného odhadu příjmů z DPH (tím vznikl v rozpočtu mnohem větší schodek).

Začátkem ledna 2004 byla zavedena rovná daň 19%¹⁸ z příjmů fyzických a právnických osob a jednotná daň z přidané hodnoty, kromě toho se byla zrušena daň dědická a darovací. Poslední etapa zavedení nového daňového systému na Slovensku se uskutečnilo na začátku roku 2005 zrušením výběru daně z převodu nemovitostí a zavedením rozpočtové decentralizace.¹⁹

Daňová reforma byla propojena s reformou sociálního zabezpečení, důchodovou reformou a reformou zdravotnictví.

¹⁸ Původně byla v návrhu rovná daň ve výši 20%.

¹⁹ V rámci něj si obce a města samy určují výběr místních daní. Kromě toho jim stát začal odvádět většinu z vybrané daně z příjmu fyzických osob.

Harmonogram přípravy nových a novelizovaných právních předpisů²⁰ Tab. 7

Název právního předpisu	Legislativní rada vlády SR, vláda SR, poradní orgány	Národní rada SR	Účinnost
Zákon o dani z příjmů – nový zákon	červen	říjen	1. 1. 2004
Zákon o DPH - novela	květen	červenec	1. 1. 2004
Spotřební daně - novely	květen	červenec	1. 1. 2004
Silniční daně - novela	červen	září	1. 1. 2004
Daň z nemovitostí	srpen	září	1. 1. 2004 nebo 1. 1. 2005
Zákon o DPH – nový zákon	září	říjen	1. 5. 2004
Spotřební daně – víno, pivo, tabák, líh, minerální oleje – nové zákony	září	říjen	1. 5. 2004
Zákon č. 511/1992 Sb. - novela	září	říjen	1. 1. 2004

Zdroj: Ministerstvo financí Slovenské republiky Sekce daňová a celní

3.2.2. Zásady zdanění

Koncepce daňové reformy je založena na zásadách :

Zásada spravedlnosti a proporcionality, kde daně musí být spravedlivé horizontálně i vertikálně (způsob ukládání a vybírání daní), tj. stejné předměty daně by měly být i stejně zdaněny, tak jako všechny příjmy by měly být zdaněny rovnou daní (lineárně),

zásada neutrálnosti, kde zdanění nemá zkreslovat hospodářské procesy a má co nejméně ovlivňovat ekonomické rozhodování subjektů,

²⁰ [http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308a707a1fc47662c1256d4a00429dbd/\\$FILE/priloha%205.rtf](http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308a707a1fc47662c1256d4a00429dbd/$FILE/priloha%205.rtf)

zásada vyloučení dvojího zdanění, zde se jedná hlavně o zdanění příjmů a majetkové daně – nemělo by docházet k vícenásobnému zdanění,

zásada jednoduchosti a jednoznačnosti, daňový systém má obsahovat nevyhnutelné minimum norem, které musí být pochopitelná a mají mít jen jeden výklad, to snižuje administrativní náklady. Zjednodušení daňových zákonů samozřejmě znamená i snížení počtu slov (viz. Příloha 2),

zásada účinnosti znamená, že daňové zákony nesmí poskytovat legální možnosti vyhnoutí se placení daně a nesmí ulehčovat nelegální daňový únik.

Tyto zásady vycházejí z několika základních principů. Jeden z hlavních je komparativní výhoda Slovenska. Rovná daň 19% a DPH 19% dostala Slovensko na 1. místo v EU a státech OECD, obzvláště když se porovnávají spolu související zdanění (např. pro PO je důležité i zdanění podílů na zisku a dividend, kromě zdanění samostatné právnické osoby).

Další princip je rovná daň po nezdanitelném minimu. To znamená, že hrubý roční příjem do 80 832,- Sk (19,2-násobek životního minima) se nezdaňuje a nad toto nezdanitelné minimum se na všechny příjmy bez ohledu na typ a výšku uplatní jedna jediná sazba daně a to 19%.

Mzda poplatníka před a po reformě daní

Tab. 8

Hrubý měsíční příjem	Základ daně	Poplatník			
		Do 31. 12. 2003		Od 1.1 2004	
		Daň v SK	% zdanění	Daň v SK	% zdanění
6 080,-	5 326,-	210,-	3,45%	0,-	0%
14 118,-	12 367,-	1 090,-	7,72%	1 070,-	7,57%
20 000,-	17 520,-	2 110,-	10,55%	2 049,-	10,24%

Hrubý měsíční příjem	Základ daně	Poplatník + nepracující manželka			
		Do 31. 12. 2003		Od 1.1 2004	
		Daň v SK	% zdanění	Daň v SK	% zdanění
6 080,-	5 326,-	110,-	1,8%	0,-	0%
14 118,-	12 367,-	890,-	6,3%	0,-	0%
20 000,-	17 520,-	1 910,-	9,55%	770,-	3,85%

Zdroj: MF SR

3.2.3. Zdanění příjmů

3.2.3.1. Před reformou

Zdanění příjmů fyzických a právnických osob bylo předmětem právní úpravy Zákona 366/1999 Sb. o dani z příjmů. Tento zákon nabyl účinnosti 1. 1. 2000 a do roku 2003 byl 11-krát novelizovaný. Za tu dobu rostla složitost zákona, hlavně z důvodu přidávání různých výjimek, které zákon komplikovaly a samotnou daň deformovaly. Docházelo tak k nespravedlivému zdanění, neneutralnosti a snižování účinnosti zákona.

3.2.3.2. Po reformě

Je zřejmé, že další novelizace Zákona o daních z příjmů nebyla vhodnou cestou na zásadní systémovou změnu ve zdaňování příjmů, proto bylo navrženo vypracovat nový Zákon o dani z příjmů, který bude ve smyslu načrtnutých zásad daňové reformy spravedlivě, jednoduše, neutrálně a účinně zdaňovat příjmy poplatníků.

V oblasti zdanění příjmů se daňová reforma soustřeďuje na zavedení rovné daně. Od 1. ledna 2004 se uplatňuje pouze jedna sazba daně, 19% (lineární) na příjmy fyzických osob, právnických osob a DPH.

Nezdanitelné minimum

V roce 2001 byla podle údajů DRSR²¹ přiměřená výška uplatněných nezdanitelných částí základu daně 46 697,- Sk na rodinu s nezaopatřenou manželkou a dětmi.

	Poměr	Částka	Průměrná částka
Poplatník	1,0000	36 780 Sk	38 760 Sk
Manželka	0,1281	12 000 Sk	1 537 Sk
Děti	0,5614	11 400 Sk	6 400 Sk
<i>Celkem</i>			<i>46 697 Sk</i>

Existence jedné daňové sazby pro všechny příjmy vyšší než je příjem osvobozený od daně (80 832,- ročně) snižuje deformační účinky zdaňování příjmů FO a omezuje ekonomické překážky s tím spojené. Toto by mělo zvýšit produktivitu práce v krátkodobém i dlouhodobém hledisku, protože stimuluje k vyšším pracovním výkonům (i vyšším investicím do pracovní síly)²².

Sazba 19% se týká jak fyzických, tak i právnických osob. Sazba pro právnické osoby je snížena z původních 25%. Kvůli jednorázovému zdanění byla zrušena i daň z dividend a kapitálový příjem bude zdaněn pouze jednou, a to na úrovni zisku společnosti.

Zásadním rozdílem je zrušení paušální daně a zavedení možnosti uplatnění tzv. paušálních výdajů. Hlavním účelem tohoto způsobu zdaňování nemá být zatížení vybraných profesí, ale snížení administrativní náročnosti podnikání pro drobné podnikatele, kteří nemají dostatečné administrativní kapacity na vedení řádné účetní a daňové evidence. Tuto funkci mají v dostatečné míře splnit i uplatňované paušální výdaje procentem z příjmu poplatníka, který není plátcem DPH²³.

²¹ Daňové ředitelství slovenské republiky

²² <http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/8B43B05E22BFB50BC1256F6B0042BED0?OpenDocument>

²³ Po splnění daných podmínek si poplatník, jehož příjmy plynou ze zákonem vymezených činností, může uplatnit výdaje ve výši 25% z celkového úhrnu příjmů. Pokud má poplatník příjmy z řemeslné činnosti, může si uplatnit výdaje až do výše 60%.

Také omezování jednoduchého účetnictví je jednou ze zásadních změn od roku 2004. Je navrženo, aby každý, kdo je plátcem DPH, účtoval v soustavě podvojného účetnictví. S tím souvisí i snížení hranice na povinnou registraci za plátce DPH z 3 mil. Sk na 1,5 mil. Sk obratu ročně.

Zachována zůstává asignace²⁴ 1% daně z příjmů, i když se nejedná o systémové opatření (netýká se způsobu výběru daní, ale pouze použití daňových výnosů).

Byly také zrušeny daně z převodu nemovitostí, dědická a darovací daň. V komentáři slovenského ministra financí, ing. Ivana Mikloše, se uvádí, že kromě toho, že tyto daně porušují zásadu jednoho zdaňování příjmu, tak i příjmy z výběru těchto daní jsou minimální²⁵ (přibližně 0,9‰ daň darovací, 0,6‰ daň dědická z celkových daňových výnosů). Daň darovací a dědická byly zrušeny od 1. 1. 2004, a v souvislosti s tímto zrušením dary nejsou považovány za daňově uznatelné výdaje. Daň z převodu nemovitostí byla zrušena od 1. 1. 2005.

U daně z nemovitosti se očekává zvýšení výnosu o cca 1,5 mld. Sk než v roce 2004 (vyšší výnos se dosáhne zvýšením koeficientů, kterými se násobí sazba daně).

3.2.4. Nepřímé zdanění

Bezprostředním výsledkem zavedení relativně nízké rovné daně by byla nižší absolutní suma vybraných přímých daní. Ztráty na příjmech se proto kompenzovaly zvýšením příjmů z nepřímých daní.

Vývoj příjmů do státního rozpočtu zobrazuje tab. č. 10, kde jsou sledovány vybrané daňové příjmy v letech 2001 – 2004.

²⁴ Příkaz daňového subjektu příjemci daně, aby část uhrazené daně použil na konkrétní – většinou obecně prospěšné účely.

²⁵ www.scok.cz/bulletin/03leto/06-komentar.php

Srovnání daňových příjmů do státního rozpočtu v letech 2001-2004 Tab. 10

Daň	2001	2002	2003	2004
Daně z příjmů, zisků a kap.majetku	57.483	67.175	70.149	60.581
Daň z majetku	1.639	2.204	2.664	2.735
Domácí daň za zboží a služby	101.968	115.569	123.269	144.274
Daně z mezinárodního obchodu a transakcí	3.923	3.996	4.065	1.908
Celkem daňové příjmy	165.013	188.944	200.147	209.498

Údaje jsou v mil. Sk.

Zdroj: MF SR

Před reformou mělo Slovensko dvě sazby pro DPH, standardní ve výši 20% a sníženou ve výši 14%²⁶. V reformě byla snížená sazba daně úplně odstraněna a zavedena jen jedna jednotná 19% sazba daně pro všechny výrobky a služby.

Daňová reforma také zahrnuje novely zákonů o spotřebních daních – z minerálních olejů, tabáku a tabákových výrobků, piva, které jsou platné od 1. 8. 2003²⁷. Zvýšením sazeb spotřebních daní z tabáku a tabákových výrobků došlo k harmonizaci slovenského zákona s příslušnými směrnici EU²⁸. Zákon o spotřební dani z lihu zavedl přísnější podmínky pro výrobce lihu a lihovin.

3.2.5. Správce daně

Daň z příjmů fyzických a právnických osob a daň z motorových vozidel spravuje daňový úřad dle místa bydliště nebo sídla poplatníka.

Daň z nemovitostí spravuje obec, ve které se nemovitost nachází dle katastru nemovitostí.

²⁶ Od 1. 1. 2003 byly změněny z původních sazeb 10% a 23%.

²⁷ <http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/8B43B05E22BFB50BC1256F6B0042BED0?OpenDocument>

²⁸ Směrnice 2002/10/EC (zohledňující dohodnuté přechodné období)

Daň z přidané hodnoty spravuje daňový úřad dle místa bydliště nebo sídla plátce daně.

Spotřební daně z lihu, z piva, z vína a z tabáku a tabákových výrobků a daň z minerálních olejů spravuje celní úřad dle sídla nebo bydliště poplatníka.

4. Dopad reformy na vybrané subjekty

4.1. ČR

4.1.1. Obecné informace o vybrané firmě

Firma A-data, kterou jsem si vybrala na posouzení dopadu změn v daních, byla založena 1. 1. 1991 fyzickou osobou. Firma se zabývá vedením daňové evidence a podvojného účetnictví a poradenstvím v oblasti účetnictví a daní. Délka praxe majitele firmy je delší než 15let, takže měl možnost posoudit již mnoho změn v daňových zákonech.

Firma má tři zaměstnance, z toho jednoho na hlavní pracovní poměr a dva na vedlejší pracovní poměr. Vede účetnictví třem velkým firmám v České republice a jedné velké firmě na Slovensku, dále mnoha malým firmám, které pouze dotvářejí rámec činnosti.

4.1.2. Vliv změn na firmu A-data

Jelikož v České republice nedošlo ještě k daňové reformě, nezjišťovala jsem, jaké měla dopady v první roce po zavedení. Proto jsem s majitelem firmy hovořila na téma, co si myslí o provedených změnách daňových zákonů a jaký na něj a jeho firmu měli vliv.

Celý rozhovor jsem shrnula do několika základních bodů:

1. Daňové zákony v České republice jsou nepřehledné, stále se novelizují a přibývá výjimek, které jsou jen dílčí a ne komplexní. Proto je např. velice obtížné plánování, jelikož si podnikatel není dopředu jistý, jakým směrem se budou změny daňových zákonů ubírat.

2. Na různých finančních úřadech je nejednotný výklad. Je tedy velice problematické, pokud firma A-data vede účetnictví firmám v různých regionech, orientovat se ve výkladech jednotlivých finančních úřadů. Toto je případ i Slovenské republiky, kde záleží na řediteli daného finančního úřadu jak rozhodne, a je to v podstatě nadřizeno nad zákon.
3. Pouhá změna daňových sazeb není reforma. Majitel firmy A-data je toho názoru, že daňovou reformu je třeba důkladně a důsledně promyslet a propočítat do všech důsledků. Nezáleží tedy pouze na výši sazby daně, ale i na ostatních ekonomických okolnostech. Slovenská republika měla svou reformu velice dobře promyšlenou, včetně všech důsledků. V České republice jde prozatím spíše o politický boj než o reálnou podobu reformy.
4. Další problém spatřuje majitel firmy A-data v kontrolách finančními úřady. Namísto toho, aby se důsledně vybíraly daně, se zavádějí stále nové dodatky k zákonům. Firma tak může být několik let ztrátová nebo uvádět jen malý zisk, ale ve skutečnosti se ve většině případů uvedené údaje velice liší od skutečnosti. Finanční úřad by se proto měl zaměřit hlavně na důslednou kontrolu a následný výběr daní.
5. Pozitivním krokem bylo, podle majitele firmy A-data, zavedení společného zdanění manželů, alespoň z hlediska manželů, pro stát bude mít společné zdanění opačný vliv.
6. Dalším pozitivním krokem bylo zavedení minimálního základu daně (viz. kapitola 3.1.2.3). To alespoň trochu reguluje zkreslování údajů firmami pro finanční úřady.

Ve výsledku jsme hovořili o vlivu daňových změn na firmu A-data, majitel firmy uvedl, že současné změny neměly žádný podstatný vliv na jeho malou firmu. Spíše jde o to, seznámit se se všemi změnami a zavést je do praxe.

4.2. SR

4.2.1. Obecné informace o vybrané firmě

Na posouzení vlivu daňové reformy na Slovensku jsem si vybrala firmu Audit-tax. Spolupráce byla ovšem velice problematická, vzhledem k zaneprázdněnosti majitele firmy. Proto jsme komunikovali pouze elektronickou cestou a získané informace nejsou přímo konkrétní, ale spíše zaměřené na zkušenosti od zákazníků firmy.

Auditorská a daňově-poradenská kancelář AUDIT-tax, vykonává svou činnost od roku 1991. Zaměření kanceláře od jejího vzniku bylo především na poskytování služeb ekonomického a účetního poradenství. Od roku 1994 rozšířila kancelář své služby o daňové poradenství, poskytování služeb auditu účetních závěrek obchodních společností. Tyto činnosti jsou dnes hlavním zaměřením kanceláře.

Činnost firmy zabezpečují dva pracovníci, majitel firmy a jeho asistentka. V případě potřeby spolupracuje firma Audit-tax s externími auditory, daňovými poradci a komerčními právníky.

Firma má svou klientelu ze sféry tuzemských i zahraničních právnických osob podnikajících na území Slovenské republiky.

4.2.2. Vliv reformy na firmu Audit-tax

Majitel firmy Audit-tax je názoru, že daňová reforma Slovenské republiky prospěla. Byla dobře propracovaná do nejmenších detailů. Veliký přínos reformy spatřuje také v tom, že se v souvislosti s daňovou reformou o Slovenské republice často hovořilo a hovoří.

Většina postkomunistických zemí, které zaváděli rovnou daň před rokem 2000, stanovili sazbu daně mnohem vyšší než Slovensko. Jedinou výjimkou bylo Rusko, které udělalo první krok k nižší sazbě rovné daně. Další země, které zavedli rovnou daň, po vzoru Ruska, stanovili pro změnu sazbu daně velice nízkou. Slovenská republika stanovila sazbu daně přibližně na průměr všech již zavedených rovných daní a byla hodnocena jako nejlépe stanovená sazba rovné daně.

Z pohledu daně z příjmů fyzických osob se pro majitele firmy mnoho nezměnilo. Daňová reforma měla za cíl snížit daňové zatížení příjmů, což se i vyplnilo. Reálná mzda je ve většině případů opravdu vyšší než před reformou. Majitel a jeho spolupracovníci se museli samozřejmě seznámit s novými zákony, výpočty daně a změnami, ale vzhledem k zaměření firmy to byla nutnost, bez které by ani nemohl dále podnikat.

Rozhodně došlo po reformě k zjednodušení daňových zákonů, a zpřehlednění předpisů. Podle majitele firmy Audit-tax by se do budoucna měl zavést jednotný, pevně stanovený, výklad zákona.

5. Dopad reformy na ekonomiku

5.1. SR

Za účelem zabezpečení fiskálně neutrálního výsledku v prvním roce po reformě, vláda Slovenské republiky nechala vypracovat pět nezávislých odhadů fiskálního dopadu reformy.

Vývoj daňových příjmů v roce 2004 naznačuje, že odhady byly správné. Plnění daňových příjmů státního rozpočtu odpovídá očekávání a přímé daně dokonce mírně převyšují očekávání vlády Slovenské republiky. Reakce společnosti a ekonomů ze Slovenska a zahraničí potvrzují, že koncepce daňové reformy vytvořila ve Slovenské republice jeden z nejkonzurenceschopnějších daňových systémů v celé oblasti EU a OECD²⁹.

²⁹ <http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/8B43B05E22BFB50BC1256F6B0042BED0?OpenDocument>

Dopady daňové reformy na veřejné finance v r. 2004 (mil. Sk)

Tab. 11

Daňové příjmy	2 004 predikce SR	2 004 po reformě	rozdíl
A. Daně z příjmů (po reformě DPPO a FO 19%)	89 500	65 800	-23 700
B. DPH (po reformě DPH 19%)	107 900	124 200	16 300
D. Spotřební daně z toho:	36 700	42 200	5 500
- z minerálních olejů	22 337	23 143	
- z lihu	4 283	4 167	
- z piva	1 545	3 652	
- z vína	163	1 001	
- z tabáku	8 371	10 238	
E. Daň z motorových vozidel	2 700	2 000	-700
F. Daň z nemovitosti	4 400	5 500	1 100
G. Daň z dědická, darovací, z převodu nemovitostí	1 500	0	-1 500
H. Celkem			-3 000

[http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308a707a1fc47662c1256d4a00429dbd/\\$FILE/priloha%202.xls](http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308a707a1fc47662c1256d4a00429dbd/$FILE/priloha%202.xls)

Vlivem daňové reformy se předpokládá zvýšení inflace o 3,17%. Při zohlednění vlivu regulovaných cen Národní banka Slovenska předpovídá vývoj inflace pro rok 2004 na 8,1%³⁰.

³⁰ Inflace za rok 2004 byla ve skutečnosti 7,5% a v roce 2005 byla 5%.

Příspěvky změn nepřímých daní k růstu celkové inflace v roce 2004 v %

Tab. 12

Příspěvek na celkové inflaci	
Víno	0,27
Tabák	0,78
Minerální oleje	0,19
Pivo	0,36
DPH (z 14% na 19%)	1,57
Nepřímé daně celkem	3,17

Zdroj: MF SR

Predikce inflace (v %)

Tab. 13

		2004
Inflace (%)	Meziroční míra	9,6 (8,8-10,3)
	Přím. mezir. míra	9,1 (8,6-9,6)

Zdroj: Národní banka Slovenska

Navrhovaná daňová reforma má mít negativní dopad na růst soukromé spotřeby domácností (viz Příloha 4), který klesne o 0,7 – 1,1%. Pokles soukromé spotřeby domácností bude částečně kompenzovaný růstem investic o 0,3%.

Daňová reforma nebude mít v roce 2004 podstatný vliv na zaměstnanost, která se dlouhodobě drží na úrovni 1%, nezaměstnanost by se měla dle predikce pomalu snižovat³¹.

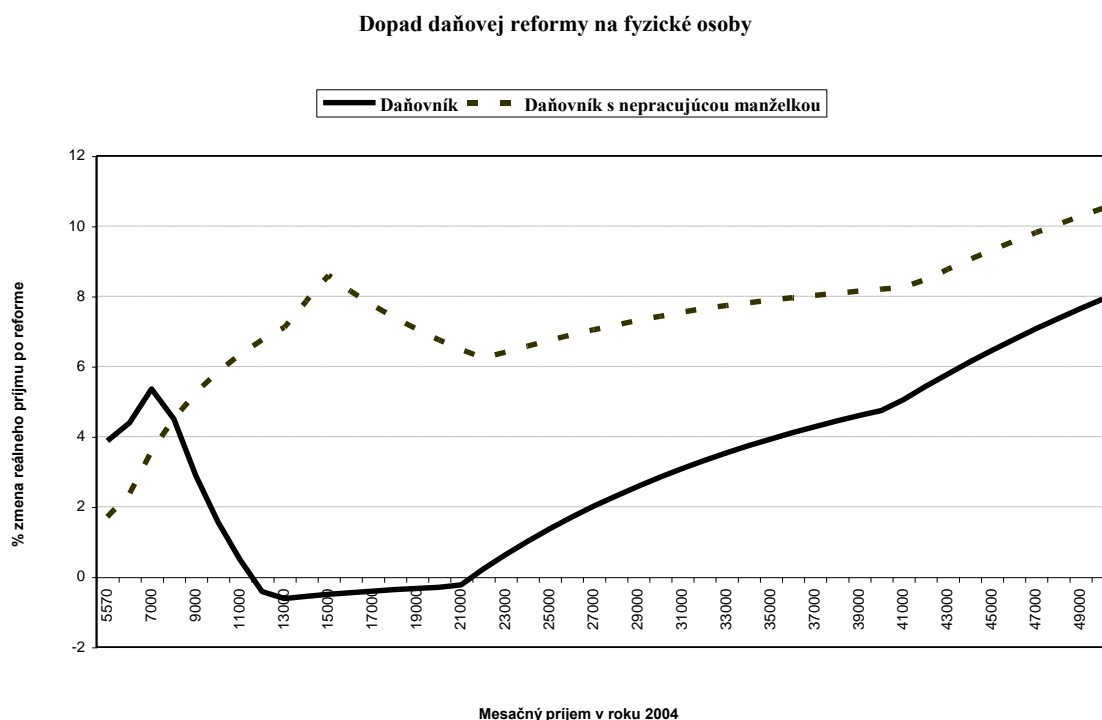
³¹ [http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308a707a1fc47662c1256d4a00429dbd/\\$FILE/priloha%203.rtf](http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308a707a1fc47662c1256d4a00429dbd/$FILE/priloha%203.rtf)

Pokud vše shrneme, dostaneme krátkodobý dopad daňové reformy na ekonomiku Slovenské republiky v roce 2004. V tomto horizontu lze předpokládat jen reálné změny ve výdajových složkách HDP (spotřeba a investice). Celkový dopad na ekonomický růst však do velké míry závisí na reakci dovozu a změně agregátní poptávky.

Ve střednědobém a dlouhodobém horizontu by mělo snížení daně z příjmů podpořit investiční činnost, přilákat zahraniční investory a tím zvýšit produkční schopnost ekonomiky s pozitivním dopadem na ekonomický růst a růst zaměstnanosti.

5.1.1. Dopad reformy na fyzické osoby

Daňová reforma se fyzických osob dotkla z hlediska DPFO, kterou stanovila na 19%. Je zde ale třeba počítat s nezdanitelným minimem ve výši 80 832,- Sk ročně (což je 6 736,- Sk měsíčně). Na grafu je zřetelně vidět, jak vypadá mzda u poplatníka samotného a u poplatníka s nepracující manželkou po reformě. Jednotlivec s minimální mzdou zvýšil v roce 2004 svůj reálný příjem o 3,1%, dvojice s minimální mzdou³² a se dvěma dětmi dokonce reálně o téměř 9%.

³² Minimální mzda pro rok 2004 byla stanovena na úrovni 6080,00 Sk.

5.1.2. Výsledný dopad reformy

Příjmy státu byly skoro stejně vysoké jako byly původně naplánované. Jiná byla jen struktura, kdy se nad očekávání vybralo více na daních z příjmu fyzických a právnických osob, na druhé straně byl nižší výběr DPH a pro pokles úrokových sazeb se nesplnil ani předpoklad výběru srážkových daní z úroků a jiných kapitálových výnosů. Toto jsou první odhady dosahu reformy, které vypracovalo ministerstvo financí ve spolupráci s analytiky bank a statistického institutu Infostat³³.

Dopad daňové reformy na veřejné finance (ESA95, % HDP)

Tab. 14

	Skutečnost 2003	Rozpočet 2004	Skutečnost 2004	Predikce 2004 – bez reformy	Rozdíl	Rozdíl
	1	2	3	4	3-2	3-4
DPFO	3,3	2,1	2,6	3,5	0,6	-0,8
DPPO	2,8	1,8	2,5	3,1	0,7	-0,6
Daň vybraná srážkou	0,8	0,9	0,4	0,6	-0,5	-0,2
DPH	6,7	8,8	7,9	7,1	-0,9	0,8
Spotřební daně	3,1	3,3	3,4	3,0	0,0	0,3
Majetkové daně	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,0
Místní daně	0,6	0,6	0,6	0,6	0,0	0,0
Ostatní daně	0,5	0,3	0,3	0,3	0,0	0,0
Celkem	18,1	17,9	18,0	18,4	0,0	-0,5

Pozn.: 1. Při rozpočtu se počítalo s odhadem HDP (1 293,2 mld. Sk.), skutečnost

Zdroj: MF SR

byla 1 325,5 mld. Sk.

2. Vzniklé rozdíly jsou způsobeny zaokrouhlováním.

³³ <http://www.sme.sk/clanok.asp?cl=1952034>

Ministr financí Slovenské republiky ing. Ivan Mikloš zřídil v listopadu 2002 stálou pracovní komisi na posuzování a poradenství při reformě daní a daňové správy. Komise pro daňovou reformu se zabývá jednotlivými legislativními návrhy v daňové oblasti a konkretizuje koncepční změny. Členy jsou interní zaměstnanci MF SR a externí specialisté a poradci (viz Příloha 7).

Výbor pro daňové prognózy navazuje na práci a cíle Výboru pro makroekonomické prognózy. Členy výboru jsou zástupci následných institucí: MF SR, NBS³⁴, ING Bank, Tatra banka, SLSP³⁵ a INFOSTAT³⁶. Cílem výboru je diskutovat o předběžných prognózách MF SR, které mohou být následně upravené v návaznosti na převažující názor ve výboru. Výsledkem je celkové hodnocení charakteru definitivní prognózy MF SR, tzn. zda je konzervativní, realistická nebo optimistická. Správa z výboru pro daňové prognózy je uvedena v Příloze 5.

5.1.3. Výsledky reformy v budoucnu

Ministr financí ing. Ivan Mikloš uvedl, že v nejbližších dvou letech nevidí prostor na další snižování daní. Výběr daní a odvodů se má do roku 2009 podle prognózy resortu financí postupně zvyšovat – přibližně o 6,9%. Za rok 2004 se podle odhadů mělo vybrat na daních a odvodech 374,1 mld. Sk, což je 28,3% HDP, v roce 2010 by to mělo být necelých 558 mld. Sk, což by mělo být 27,3% HDP³⁷.

Úspěchu se dočkala daňová reforma SR 12. 7. 2005, kdy získal předseda vlády a ministr financí SR Ivan Mikloš v Bruselu Taxpayers Association of Europe Award 2005 (TAE Award 2005)³⁸. TAE Award 2005 bylo v pořadí již třetím významným oceněním slovenských reforem.

³⁴ National Broadcasting Service – národní rozhlasová služba

³⁵ Slovenská spořitelna

³⁶ Institut informatiky a statistiky

³⁷ HDP Slovenska vloni meziročně reálně vzrostl o 6%. V období od října do prosince roku 2005 tak ekonomika SR vytvořila HDP na úrovni 384,1 mld. Sk, za celý rok 2005 dosáhla tvorba HDP 1 439,8 mld. Sk. <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=38&id=26>

³⁸ Dle asociace se Slovensko stalo příkladným členem EU s předpokladem udržitelnosti hospodářského růstu, zvyšování zaměstnanosti i celkové životní úrovně.

5.2. ČR

Dopady reformy v prvním roce zavedení v České republice zatím nelze zkoumat. Snaha přijmout Euro byla pro nové země EU hlavní motivací, kvůli níž si začali noví členové EU dělat „pořádek“ ve veřejných financích a brzdit státní dluhy. Proto se také v České republice zvažují různé návrhy na daňovou reformu, ale ještě není zcela jisté, jaký z konceptů bude uveden do praxe.

6. Závěr

Reforma patří mezi nejvíce diskutovaná témata jak u nás, tak i na Slovensku. Slovensko, po zavedení rovné daně, zaznamenalo v roce 2004 nejdynamičtější růst mezi zeměmi středoevropského regionu, který byl vysoko nad průměrem zemí EU navzdory stagnujícímu globálnímu prostředí. Akcelerující růst ekonomiky neměl negativní vliv na inflaci, která byla naopak nižší oproti rozpočtu, což svědčí o zdravém vývoji ekonomiky.

Slovenská republika rozhodně kráčí směrem, kdy její daňový a regulační systém z ní učiní jedno z nejpříznivějších míst budoucí Evropské unie k rozvoji podnikání. Subjekty zaregistrované na Slovensku budou zatíženy jednoduchými, nízkými a snadno kontrolovatelnými daněmi. Tím se Slovenská republika významně odliší od zemí s jinými daňovými systémy a bohužel i od České republiky v její dnešní podobě. Slováci tímto krokem chtějí umožnit úspěch slovenských podniků a slovenských občanů na trhu Evropské unie i na trhu celosvětovém.

V České republice se zatím pouze diskutuje jakým směrem se v oblasti reformy daní vydat. V dnešní době v podstatě vše záleží na výsledku voleb do Poslanecké sněmovny. Pokud shrneme koncepty, které byly navrženy, připadají v úvahu pouze dva, a to koncept ČSSD a nebo ODS. Bohužel ani jedna strana nechce slyšet o tom, že by jejich koncept neuspěl, a odmítají vzít v úvahu návrh opozice.

Pokud se tedy v České republice politické strany nedohodnou, která varianta by byla nejlepší pro stát jako celek, mělo by zůstat pouze u návrhů, jinak by se mohlo stát, že se bude měnit daňová soustava každé volební období.

7. Seznam použité literatury

- Marková, H. Daňové zákony 2005. 12. Praha.: Grada Publishing, a. s., 2005. 164s.
ISBN 80-247-1045-5
- Neškrábal, P., Klíma, T. Zákon o daních z příjmů 2006. Ekonom. 2006, č. 8, s. 1-72.
- Zákony I – 2005. Žilina.: Poradca s.r.o., 2005. 864s. ISSN1335-1583.
- Tlustý, V. Modrá šance. 2003. č. 1, s. 1-26.
- Čechovský, V., Ptáčník, S. ČSSD chce snížit daně o tisíce. Právo. 2005, roč. 15, č. 36, s. 1-2.
- Stuchlová, L. Společné zdanění je plně chyb. Hospodářské noviny. 2005, č. 216, s. 26.
- Stuchlová, L. Podnikatelé se změň bát nemusí. Hospodářské noviny. 2005, č. 168, s. 22.
- Stuchlová, L. Přejít na paušál má svá omezení. Hospodářské noviny. 2005, č. 163, s. 26.
- Zlámalová, L. Tlak na reformy nových zemí oslabí. Hospodářské noviny. 2005, č. 58, s. 7.
- Marek, D. Jak reformovat daňový systém v ČR. Ekonom. 2005, č. 15, s. 20-23.
- Korecký, M., Erbáková, J. Hrrr na (da)ně!. Týden. 2005. č. 6, s. 30-35.
- Moniová, E. Na daních letos ušetří většina. Lidové noviny. 2006, č. 1, s. 1-5.
- Daně. Hospodářské noviny. 2006, č. 41, s.1-15.
- Ježek, K. Ofenzíva rovné daně. Ekonom. 2005, č. 11, s. 63.
- Pravec, J. Daně určí podoba vlády. Hospodářské noviny. 2005, č. 70, s. 18.
- Kaňák, J. Proč se inspirovat na Slovensku. Hospodářské noviny. 2005, č. 188, s. 8.
- Lucová, M. Blažek, P. Více cukru a delší bič. Ekonom. 2006, č. 11, s. 43-45.
- Stuchlová, L. Doprava se bude pracovníkům danit. Hospodářské noviny. 2006, č. 6, s. 26.

Kučera, P. Ekologická daň podnikateľom neuškodí. Profit. 2006, roč. 17, č. 1, s. 20-21.

<http://www.sme.sk/clanok.asp?cl=1952034>

<http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308A707A1FC47662C1256D4A00429DBD?OpenDocument>

<http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/8B43B05E22BFB50BC1256F6B0042BED0?OpenDocument>

<http://www.novinky.cz/ekonomika/68663-snemovna-jednomyslne-schalila-snizeni-dani.html>

<http://www.ods.cz>

[http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308a707a1fc47662c1256d4a00429dbd/\\$FILE/priloha%205.rtf](http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308a707a1fc47662c1256d4a00429dbd/$FILE/priloha%205.rtf)

<http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/8B43B05E22BFB50BC1256F6B0042BED0?OpenDocument>

www.scok.cz/bulletin/03leto/06-komentar.php

[http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308a707a1fc47662c1256d4a00429dbd/\\$FILE/priloha%202.xls](http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308a707a1fc47662c1256d4a00429dbd/$FILE/priloha%202.xls)

[http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308a707a1fc47662c1256d4a00429dbd/\\$FILE/priloha%203.rtf](http://www.finance.gov.sk/mfsr/mfsr.nsf/0/308a707a1fc47662c1256d4a00429dbd/$FILE/priloha%203.rtf)

<http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=38&id=26>

<http://www.finance.gov.sk>

<http://www.finance.gov.sk/mfsr/ifp.nsf/0/79F065F2DED36997C1256FB800331E64?OpenDocument>

http://www.financninoviny.cz/index_view.php?id=176245

8. Přílohy

Seznam příloh:

Příloha 1: Tabulka na daň z příjmů fyzických osob, Tabulka slev na dani

Příloha 2: Počet slov v zákoně o dani z příjmů

Příloha 3: Daňový systém SR

Příloha 4: Předpoklad nulového růstu mezd z titulu navýšení mezd

Příloha 5: Prognóza institutu finanční politiky

Příloha 6: Porovnání výnosů jednotlivých daní

Příloha 7: Komise na posuzování a poradenství reformy daní a daňové správy